

kinderdagverblijf | peuteropvang | buitenschoolse opvang

Pedagogisch beleid

Kinderdagverblijf, peuteropvang
en buitenschoolse opvang
De Kinderkamer

Voorwoord

Een pedagogisch kader als houvast om verantwoorde kinderopvang te creëren. Dat pedagogische klimaat wordt bij De Kinderkamer in de eerste plaats bepaald door de mensen die er werken, zij geven gezamenlijk vorm aan de pedagogische visie. Hoe we tegen kinderen aan kijken, wat we belangrijk vinden voor kinderen en wat ze nodig hebben, 'hoe doen we dat' en 'waarom doen we dat zo' zijn vragen waar dit pedagogisch beleid antwoord op wil.

In onze visie hebben we bewust gekozen voor een duidelijke mengvorm in de verschillende pedagogische stromingen. Naast onze specifieke kennis over opvoeden -de pedagogiek- maakten we uiteraard gebruik van kennis over de ontwikkeling van kinderen uit de ontwikkelingspsychologie.

In dit beleidsplan hebben we als leiding, in overleg met de pedagogisch medewerkers en de oudercommissie, het kader beschreven voor de opvang die ons voor ogen staat.

Pedagogisch medewerkers moeten er richting en inspiratie voor hun pedagogisch handelen aan kunnen ontleen, ouders moeten een duidelijk beeld krijgen van wie 'De Kinderkamer' is, wat de pedagogische visie is en wat zij op basis daarvan kunnen verwachten met betrekking tot het pedagogisch handelen in 'De Kinderkamer'.

Uitgangspunt is een algemeen pedagogisch beleid met visie en doelstellingen die voor alle leeftijdsgroepen van toepassing zijn. Er is doorgaans geen aparte opsplitsing gemaakt in leeftijdscategorieën; accenten kunnen verschillende grote lijn is gelijk. Dit pedagogisch beleid heeft betrekking op zowel onze kinderdagverblijven, onze peuteropvang als onze buitenschoolse opvanglocaties.

Zoals u zult lezen, streven we na om respectvol om te gaan met de kinderen. We nemen de kinderen zeer serieus. De pedagogiek van Reggio Emilia beschrijft dit als: "Wij kennen de kinderen niet, het is onze grote taak om de kinderen te leren verstaan en begrijpen." Hier sluiten wij ons bij aan. Ieder kind in De Kinderkamer neemt een bijzondere plaats in. We geven de kinderen individuele aandacht en warmte: het gevoel dat ze werkelijk bij ons thuishoren!

De Kinderkamer, een plek om kind te zijn!

Waarom pedagogisch beleid?

Een kinderopvangorganisatie zoals de onze moet volgens de wet beschikken over dit beleidsplan waarin de voor de organisatie kenmerkende visie voor onze opvang is beschreven. De slogan van De Kinderkamer is sinds jaar en dag:

Een plek om kind te zijn!

We vinden het belangrijk dat de kinderen de ruimte krijgen om zichzelf te zijn, binnen een veilige en gezonde omgeving de wereld te ontdekken, ondersteund door onze pedagogisch medewerkers. Dit kunnen we waarmaken doordat we de juiste kwalitatieve en kwantitatieve materialen en activiteiten in te zetten, medewerkers steeds actueel op te leiden en dagelijks aandacht te geven aan alle individuen in de groepen.

We nemen de kinderen serieus. We gaan respectvol met ze om. Het is onze taak om dat wat de kinderen willen, te leren verstaan, te begrijpen en ons hierbij aan te sluiten. Ieder kind neemt een bijzondere plaats in. We geven de kinderen individuele aandacht en warmte. Het gevoel dat ze werkelijk bij ons thuis horen!

We zien ons werk heel breed: opvang is voor ons zeker niet alleen 'het oppassen' op de kinderen. We willen kinderen een veilige basis en voldoende uitdaging bieden voor een gezonde ontwikkeling en de 0-4 jarigen in allerlei ontwikkeling voorbereiden op de basisschool. We communiceren met de kinderen op een respectvolle manier, we ondersteunen de kinderen geven zelf het goede voorbeeld in spreken en handelen. Dit is een grote verantwoordelijkheid voor allen die werkzaam zijn bij De Kinderkamer want onze PM'ers maken het verschil!

We streven als professionals naar de hoogste kwaliteit. We verbeteren steeds onze accommodaties, veiligheid en arbeidsomstandigheden. Ook is het keer op keer tijd om te reflecteren op de pedagogische kwaliteit van de organisatie. Vragen als 'Welke visie hebben wij op de ontwikkeling en opvoeding van kinderen?' 'Welke pedagogische omgeving bieden we?' en "Hoe realiseren we deze pedagogische kwaliteit?", staan hierbij centraal.

Er zijn verschillende factoren nodig om te komen tot pedagogische kwaliteit: een professionele organisatie, vaardige opvoeders, doorgaande lijnen, betrokken ouders, noem maar op. Dit alles helpt het kind bij zijn of haar ontwikkeling tot een uniek persoon.

We voelen ons verantwoordelijk voor een soepele overgang en doorgaande lijnen naar de school en naar de buitenschoolse opvang vanuit de hele dagopvang en het peuterwerk. We willen extra zorg bieden aan kinderen die dat nodig hebben, kinderen ontwikkelingskansen bieden.

Het uitgangspunt is uiteraard dat de ouder altijd de eerst verantwoordelijke blijft voor de opvoeding. Echter, gedurende de uren dat zij opgevangen worden, worden kinderen ook opgevoed. In een andere situatie dan thuis, namelijk in een organisatie, in een groep, met geplande activiteiten binnen en buiten, met educatief spelmateriaal en op basis van planmatig handelen.

Ouders en pedagogisch medewerkers hebben zodoende een gedeelde opvoeding waarover wij vinden dat ze in gesprek moeten blijven, zo goed mogelijk communiceren. Ouders zullen merken dat hun kind bij De Kinderkamer in goede handen is. Ouders willen goede kwaliteit en die begint met goede communicatie, samenwerking en wederzijds begrip.

We willen ouders te laten merken dat hun kostbaarste bezit bij ons in goede handen is!

Missie, visie en verantwoorde opvang

De Kinderkamer is en doet meer dan dat de term 'opvang' doet vermoeden. We zijn niet alleen gericht op het overbruggen van werktijd van ouders. Ons team realiseert zich dat we veel meer dan dat zijn!

In de wet wordt onder andere aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang:

'Verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving'.

We bieden al jarenlang kwalitatief hoogwaardige opvang aan voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Mede hierdoor kunnen kinderen uitgroeien tot zelfbewuste, zichzelf en anderen respecterende, emotioneel stabiele volwassenen. We doen dit aan de hand van de vier pedagogische basisdoelen van de opvoeding van kinderen in gezin en kinderopvang:

- A. Het bieden van een gevoel van –emotionele-veiligheid;
- B. Gelegenheid geven tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie;
- C. Gelegenheid geven tot het ontwikkelen van sociale competentie;
- D. De kans geven om zich waarden en normen, de 'cultuur' van een samenleving, eigen te maken; socialisatie'.

De middelen die we benutten om onze doelen te bereiken zijn:

1. de leidster-kind interactie;
2. de fysieke omgeving;
3. de groep;
4. het activiteiten aanbod;
5. het spelmateriaal

Emotionele veiligheid is van belang als basis voor elk kind. Is de omgeving vertrouwd, kan ik me veilig voelen? Voel ik me welkom en op mijn gemak? Zowel voor ouders en kinderen een basaal criterium.

We werken aan de relatie met ouders en kinderen en streven naar zo'n hoog mogelijke voorspelbaarheid.

Bedenk wat er gebeurt als je je veilig voelt, als een kind zich goed voelt, dan kan het zich gaan ontwikkelen. En daar hebben wij onze stimulerende omgeving op ingericht! De pedagogisch medewerkers werken en zorgen voor de – voor kinderen zo belangrijke –

continuïteit, stabiliteit en voorspelbaarheid in de opvangsituatie. Dit verhoogt hun gevoel van veiligheid. Binnen De Kinderkamer zorgen we voor:

- Vaste en sensitieve verzorgers
- Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten
- Hoge kwaliteit van de inrichting van de omgeving

Pedagogisch medewerkers vullen de gezinsopvoeding aan. Vanaf dag één werken we aan de relatie met ouders, zodat we aanvullend kunnen zijn en de ouders begrijpen en ondersteunen bij hun taak. Een opgroeiend kind op de BSO heeft andere grenzen nodig dan een baby in de jongste groep. De pedagogisch medewerker geeft duidelijke grenzen aan en samen met de structuur in de rituelen van de dag, begeleidt een pedagogisch medewerker bijna vanzelfsprekend en positief het gedrag van de kinderen. De ruimte is goed ingedeeld en er worden vele activiteiten aangeboden. Er is sprake van afwisseling tussen rust, verzorging, spel en uitdaging. De kinderen kunnen zich vrij bewegen en de omgeving is onze ruimtes en spelmateriaal veilig en hygiënisch.

Pedagogisch medewerkers stimuleren de ontwikkeling van de kinderen en leren de kinderen hun talenten ontdekken. We willen dat dat kinderen trots zijn op zich zelf, zich *persoonlijk competent* voelen. We stimuleren de zelfstandigheid. Het gevoel van 'Ik kan het zelf! Maar ook Ik mag er zijn! Want iedereen in de groep hoort erbij. In dagelijkse situaties in de omgang met elkaar leren we de kinderen weerbaar te worden, zelfvertrouwen te hebben in hun eigen kunnen. Het kind leert wie het is, wat het kan en welke interesses het heeft.

Daarnaast verruimen de kinderen ook hun wereld door nieuwe ontdekkingen, door interactie met de pedagogisch medewerker zetten we hen bijvoorbeeld aan het denken of laten we hen benoemen hoe zij zich voelen. Zo vergroten we de *sociale competenties* van kinderen. We werken aan: elkaar helpen, het oplossen van een ruzie maar ook je in de ander kunnen verplaatsen. Dit zie je concreet bij ons op de groepen, van jong tot oud. Elk kind mag hierin zijn/haar eigen unieke weg gaan. Er zullen verschillen zijn tussen de kinderen in talent, in ontwikkelingsniveau en in achtergrond.

De groep biedt andere mogelijkheden dan thuis om vaardigheden op te doen. De groep is wisselend van samenstelling en een ieder heeft zijn/haar eigen achtergrond. Allerlei zaken hebben invloed op hoe we met elkaar omgaan. Zo legt het ene gezin meer nadruk op godsdienst en een ander gezin heeft juist veel culturele gebruiken.

Met onze eigen, persoonlijke leefomstandigheden vormen we toch met elkaar een groep, we vormen een bredere samenleving dan het gezin. We creëren met elkaar onze *normen en waarden* binnen onze organisatie. We staan open voor ieders leefwereld en kinderen mogen zich veilig voelen en gewaardeerd. Onze betrokkenheid bij de gezinnen zorgt er voor dat we de twee leefwerelden van het kind (thuis en bij De Kinderkamer) probleemloos op elkaar aan kunnen laten sluiten. Contacten met ouders vinden hiervoor plaats bij de haal- en brenggesprekken, via Berichten en Dagboekjes en Oudergesprekken.

Ons handelen stellen we steeds weer ter discussie want de pedagogisch medewerker heeft een voorbeeldrol. Kinderen leren veel meer van wat zij ons zien doen dan van wat wij hen vertellen te doen. Gesprekjes aan tafel laten soms ideeën en opvattingen zien die aangeven hoe belangrijk een kind iets vindt. We leren de kinderen dat ideeën naast elkaar mogen bestaan en we blijven zoeken naar een zo goed mogelijke manier voor elk kind in elke situatie, binnen onze opvoedingsvisie.

We beschouwen kenmerken van een pedagogisch medewerker als sensitieve responsiviteit oftewel, 'warmte' en 'ondersteunende aanwezigheid' als een basisvoorwaarde. Naast veel praten en uitleg geven aan de kinderen, staan structureren en grenzen stellen centraal. Boven alles geldt: respect voor de autonomie van het kind en het begeleiden van interacties tussen kinderen. Voor de realisatie van een goed pedagogisch klimaat zijn deze kenmerken die we aan een pedagogisch medewerker stellen essentieel.

We kijken en luisteren met aandacht naar elk kind en letten op verbale en non-verbale signalen. (responsief) Houden goed in de gaten hoe het kind zich voelt en passen ons pedagogisch handelen aan, aan wat een kind nodig heeft. Het kind leren kennen en weten wat hoort bij dit kind. We hebben oog voor de eigenheid van elk kind, staan open voor het kind en geven het de ruimte.

Wij nemen de verschillende emoties van de kinderen, zoals verdriet, angst, pijn, boosheid, geluk, plezier of tevredenheid serieus. Wij doen dat onder meer door deze gevoelens er 'te laten zijn' en onder woorden te brengen en te vragen aan de kinderen of we de uitdrukking op hun gezicht goed begrepen hebben. Het kind leert door het benoemen van gevoelens meer vat op zijn eigen emoties te krijgen.

Er zijn verschillende medewerkers betrokken bij de opvang van de kinderen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat iedereen maar zijn/haar eigen koers vaart. We maken daarom bewuste keuzes die we binnen de hele organisatie consequent in de praktijk brengen. Dit kan gaan over het hanteren van gezonde voeding, een prettig dagritme voor baby's, maar ook bijvoorbeeld omtrent trakteren of gesprekken met ouders.

We streven naar een hechte omgang tussen kinderen en pedagogisch medewerkers en kinderen onderling en we realiseren ons, dat we hoge eisen stellen aan onszelf, aan de relaties tussen de kinderen onderling en de relatie tussen ons en de kinderen en de pedagogisch medewerkers onderling. Betrokkenheid ligt hieraan ten grondslag.

We benutten dagelijks onze *interactie tussen pedagogisch medewerker en kind* als basis voor onze pedagogische kwaliteit. We zijn ons ervan bewust dat een goed interactie met de kinderen maar zeker ook met collega's van groot belang is voor het welbevinden van de kinderen. Het is reflecteren, afstemmen, evalueren en we besteden dan ook bij gesprekken met medewerkers en onze pedagogisch coach aandacht aan de interactievaardigheden zoals emotionele ondersteuning bieden, respect voor de autonomie van het kind, informatie en uitleg geven etc.

De *fysieke omgeving, onze groepsruimte* is zodanig ingericht dat de uitstraling past bij de leeftijd van de kinderen. De activiteitenplekken zijn herkenbaar en kinderen weten zelf waar ze hun materialen kunnen vinden. De buitenruimte heeft materialen om de grove motoriek te stimuleren en speelgoed om uit te proberen, met fantasie te benutten.

Ook *de groep* draagt bij om een veilige en uitdagende omgeving te bieden. In de groep bestaan een dagritme, groepsregels, een plaats voor gemaakte werkjes en is bijvoorbeeld ook aandacht voor het vieren van een feestje. Als een kind verdrietig is, wordt daarover gesproken met de groep en bedenken we met elkaar wat we als groep kunnen betekenen voor het kind. Jonge kinderen zien hoe wij met de emotie van het kind omgaan en zien dit als voorbeeld. Zo is de groep een oefenplaats voor het omgaan met elkaar in de maatschappij.

Ons *activiteitenaanbod* op de groepen bestaat uit vrij spel en geleide activiteiten. Op bepaalde momenten van de dag is er zo de gelegenheid om zelf te kiezen met wie je speelt en met wat je speelt. Uiteraard is de pedagogisch medewerker in de buurt en biedt hier en daar verdieping van het spel of uitbreiding. Er zijn ook momenten op de dag waarop ontwikkelingsgerichte activiteiten worden aangeboden door een pedagogisch medewerker. Ze zijn veelal gericht op ontwikkelingsstimulering (jongere) en ook talentontwikkeling (oudere). Tijdens de activiteiten is alle ruimte om de pedagogische basisdoelen in te zetten, veiligheid- en gezondheid te bespreken of bijvoorbeeld waarden en normen aan te geven bij het opruimen met elkaar.

Het aanbod is per leeftijd anders. Het beleven van de natuur bestaat bij een baby al uit het ervaren van de natuur op de buitenspeelplaats, liggen in het gras, de zon ervaren die je verwarmt. Bij een peuter is dat al veel meer het stampen in de plassen, het op zoek gaan naar seizoenverschijnselen bij een aangeboden kabouterpad en bij een schoolkind is het benutten van materialen die gevonden zijn bij een wandeling in de uiterwaarden, een mooi project om kinderen aandacht voor de natuur bij te brengen. Zo zijn er bij allerlei ontwikkelingsgebieden, bij De Kinderkamer, een lijn te zien in de uitbreiding van georganiseerde activiteiten.

Er is gezorgd voor passend *spelmateriaal* per leeftijdsgroep. We zoeken naar educatieve materialen die uitnodigen tot onderzoeken. In een groep met baby's zie je speelgoed van verschillend materiaal, hout, plastic, steen... maar ook hooi en stro wordt in huis gehaald om kinderen te laten ervaren hoe dat voelt, waar boerderijdieren mee te maken hebben. Materiaal met geluid, met harde en zachte kleuren... bij elk thema wordt het juiste materiaal gezocht om te ontdekken. Bij peuters kan materiaal ook uitnodigen voor samenspel, bijvoorbeeld een theeserviesje of een dokterskoffer. We doen het voor door bij de kinderen in de speelhoeken plaats te nemen en kinderen geven er zelf ook weer een eigen draai aan. Ook materiaal met een expliciet doel, zoals een lotto waarbij de kinderen de plaatjes van klein naar groot moeten leggen, kunnen kinderen verwonderen omdat er bijv. nog 1 plaatje niet klopt, hoe moet dat nu? Waar gaat het mis? Je 'hoort' de hersenen kraken, tot het ze lukt en de pedagogisch medewerker reageert met 'Zie je, je kan het wel!' 'Je hebt het helemaal goed gelegd'.

In de BSO beschikken we over materialen als racebanen, knikkerbanen, niet voorgevormde blokken e.d. waarmee kinderen zelf naar eigen goeddunken iets kunnen maken. Het hoeft niet zoals op het plaatje, je kunt er zelf een draai aan geven. Een aantal lakens en wasknijpers bieden buiten de mogelijkheid om over de schommel heen, een hut te bouwen, net hoe je het zelf wenst en wat lukt. Trendy materialen en multimedia zijn ook zaken die we de BSO met mate laten binnenkomen. De kinderen weten dat ze een bepaalde tijd met een tablet mogen spelen. Batterijen moeten soms vervangen, spullen gaan stuk.. We betrekken de kinderen bij het zorgdragen voor de materialen zodat we er een volgende keer nog steeds fijn mee kunnen spelen. Kapotte materialen of puzzels die niet meer compleet zijn, gooien we weg of knutselen we nog wat mee. Aan ons speelgoed kun je zien dat we er met elkaar verantwoord mee omgaan.

Het volgen van de ontwikkeling van de kinderen en inzet van onze mentoren

Het dierbaarste bezit, je kind, toevertrouwen aan een team van PM'ers. Dat is niet makkelijk. We streven ernaar dat alle ouders dagelijks merken dat hun kostbare bezit bij ons in goede handen is. Elk kind mag er zijn en De Kinderkamer is verantwoordelijk voor een juist opvangaanbod aan ieder kind. Daarvoor hebben we een goede band nodig, eerlijke communicatie en afstemming. Ouders mogen hun zorgen over de ontwikkeling van hun kind bij ons neerleggen en samen begeleiden we het kind in de groei. Vanuit De Kinderkamer wordt de ontwikkeling van kinderen gevolgd en gestimuleerd.

Het team van De Kinderkamer streeft ernaar om de partner van ouders te zijn in opvoeding en verzorging van de kinderen. We zien de kinderen gedurende een groot gedeelte van de dag of een deel van de week en leren het kind en het gezin goed kennen.

Door onze specialistische achtergrond vanuit onze opleiding (minimaal PW 3) maar ook door nascholing m.b.t. babypedagogiek, pedagogisch specialisme, Triple P gesprekstechnieken en VVE-trainingen, zijn we er ons van bewust dat we werkelijk iets kunnen betekenen voor ouders en kinderen.

Het begeleiden van de kinderen is ons vak! We benutten de talenten van onze medewerkers hierbij en plaatsen de medewerkers op de groepen waar ze het meest tot hun recht komen. We nemen medewerkers aan met expertise, een plus: zoals medewerkers met nascholing op het gebied van opvallend gedrag, PABO, een Remedial Teacher opleiding, een onderwijsassistent of juist ervaring in de kraamzorg. Alle vaste medewerkers in de groep 0/2-4 jaar zijn VVE-geschoold of in opleiding hiervoor bij onze interne VVE-trainster. BSO-teams zijn geschoold in het gebruik van het observatieprogramma Zien!.

We kunnen bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen of andere problemen signaleren en willen/doen dit dan ook. Vroegtijdig signaleren vinden we heel belangrijk om te voorkomen dat een kind al met een achterstand op een bepaald gebied op school komt. Met name op taalgebied is dit uiterst belangrijk voor het verloop van het leren lezen op de basisschool. Het stimuleren van bijvoorbeeld boekoriëntatie, verhaalbegrip en ontluikende geletterdheid helpt hierbij. Dit doen we aan de hand van de Doelenlijst van de Ontwikkelingslijnen 0-4 jaar van ParnasSys. Dit is een doorlopende ontwikkelingslijn met de basisscholen en de buitenschoolse opvang.

Ouders geven bij het intakegesprek toestemming om de kennis die vergaard is over de ontwikkeling van het kind, over te dragen aan de basisschool, bij het bereiken van de vierjarige leeftijd en aan de buitenschoolse opvang wanneer dat van toepassing is. Ze geven hiervoor toestemming in het Ouderportaal.

We observeren de kinderen dagelijks en rapporteren mondeling bij het haal/brengmoment aan de ouders over hoe wij het kind die dag/die week hebben gezien.

Vorderingen in de ontwikkeling zijn het gesprek van de dag. Ouders waarderen het dat we hun kind(eren) 'in kaart / gezien hebben'. Ouders ontvangen de rapportages van de groep en worden ook in de gelegenheid gesteld om hierover te spreken in een oudergesprek.

Ook bij de overgang van kinderdagverblijf/peuteropvang naar de bso, brengen we elkaar op de hoogte middels ingevulde overdrachtsformulieren over het wel en wee van het kind in de groep. Zo zorgen we, net als bij de overdracht naar de basisschool, middels vastgestelde formulieren richting de basisschool, voor een doorgaande lijn.

Om te zorgen dat de ontwikkellijn doorgetrokken wordt als het kind naar de basisschool gaat, gebruiken we een overdrachtsformulier en sturen we onze observaties digitaal naar de basisschool.

Warme overdracht vindt plaats bij zorgkinderen, in ieder geval bij kinderen met een VVE-indicatie. De overgang wordt op deze manier zo klein mogelijk gemaakt, de BSO/de groepsleerkracht leert het kind alvast kennen 'op papier' en kan zich op de komst voorbereiden. Bij peuters met een VVE-indicatie is afgesproken dat groepsleerkrachten ongeveer een maand voor de overgang ook een paar momenten langskomen om het kind op de groep te observeren. Dit komt voort uit het VVE-Convenant.

Wanneer er bijzonderheden gesignaleerd worden in de ontwikkeling van het kind gaan we allereerst met de ouders in gesprek. Samen bekijken we wat nodig is om aan hulp in te zetten. De Kinderkamer heeft een groot netwerk met passende instanties voor verdere ondersteuning waarnaar toe doorverwezen kan worden als we er op de groep en/of thuis even niet meer uit komen.

Er is sprake van een ketensamenwerking met de verpleegkundige en gezinscoach van het Consultatiebureau en het Sociaal Team van West Betuwe.

Aan de hand van de doelenlijsten van de Ontwikkelingslijnen 0-4 jarigen van ParnasSys en aan de hand van de observatielijsten van Zien!, bij de BSO, brengen we de algemene ontwikkeling en het welbevinden van de kinderen in kaart.

Bij de kinderen van 0-4 jaar observeren we gericht de ontwikkeling op motorisch, taal, rekenen en sociaal emotioneel gebied. In de BSO richten we ons qua observaties meer op het welbevinden en gedrag (betrokkenheid) dan de ontwikkeling van taal, rekenen etc. Deze kinderen worden namelijk op school hierin gevolgd en begeleid. Wel richten we onze activiteiten in de BSO natuurlijk ook op motorische vaardigheden, bij buitenspel, spel in een gymzaal, creatieve vaardigheden, bij het talentaanbod, taalvaardigheden bijv. bij een boekenclubje of een kind dat spontaan wil optreden voor andere kinderen. Met een Quiz stimuleren we de cognitieve vaardigheden en zo worden de kinderen spelenderwijs uitgedaagd in hun ontwikkeling en stelt het kinderen in staat om steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.

De mentor is degene die periodiek de ouders op de hoogte houdt van de ontwikkeling van hun kind. Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. Ouders horen tijdens het intakegesprek welke mentor hun kind bij aanvang heeft. Dit staat tevens in het Ouderportaal benoemd. Kinderen krijgen regelmatig, in spelvorm, te maken met hun mentor. Even een puzzel oplossen, even een groepje maken bij je eigen mentor, even een gezellig onderonsje met je mentor..

De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. De mentor is het aanspreekpunt voor de ouders om de ontwikkeling en/of het welbevinden van het kind te bespreken.

Bij jonge kinderen (0-4jaar) is het belangrijk dat de ouders weet hebben van wie de mentor van hun kind is, tevens leggen de PM'ers aan de jonge kinderen het ook spelenderwijs uit, net wat bij de leeftijd past. Waar mogelijk bezorgt de mentor het kind

op de eerste opvangdag een warm welkom en maakt de mentor het kind vertrouwd met de nieuwe omgeving. Bij de BSO is het extra belangrijk dat ook de bso'er zelf weet dat hij/zij terecht kan bij kleine of grote vragen bij de mentor. Uiteraard blijven ook de overige PM'ers beschikbaar.

De mentor draagt zorg voor een goede een-op-een-relatie met zijn/haar mentorkinderen. De mentor accepteert het kind onvoorwaardelijk zoals het is (veiligheid) en bouwt een relatie op (vertrouwen). Ze trekken veel met elkaar op, de mentor zoekt hier momenten voor. Zet bijv. zijn/haar mentorkinderen bij haar in de buurt bij tafelmomenten of zoekt het kind buiten extra op bij het vrije spel. Dit levert waardevolle contactmomenten op waarbij je je niet schuldig hoeft te voelen over de andere kinderen want ook daar hoort weer een eigen mentor bij. Zo ontstaat een stevige band, waarin veel ruimte is om ervaringen te delen met ouders. Soms even een extra telefonisch contactmoment met de ouders als in de hectiek van het ophaalmoment niet alles rustig besproken kon worden.

In ons Groepsportaal verschijnt bij het Kindvolgsysteem steeds welk kind aan de beurt is om te observeren. We observeren aan de hand van de Leerlijnen, digitaal. De groei is te zien wanneer er voor de tweede keer wordt geobserveerd. Er worden steeds relevante observatiepunten voor de huidige leeftijd getoond. De mentor vult in of het kind het gevraagde laat zien, of dat het in ontwikkeling is of dat er zorgbehoeften zijn omdat het kind het gevraagde nog niet laat zien. Waar nodig, en zeker bij kinderen met een VVE-indicatie, zijn de uitkomsten van het geobserveerde, uitgangspunt voor de activiteiten die in de komende periode worden aangeboden, zodat bij een volgende observatie, het gevraagde (eventueel) wel wordt getoond. Middels het activiteiten aanbod, al dan niet themagewijs, wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Allereerst groepsgewijs, maar ook in kleine groepjes (wanneer er bijv. een aantal kinderen zich bij eenzelfde ontwikkelingsstap bevinden) en ook individueel. Bijv. een telactiviteit, leren lopen, samenspel stimuleren, vingerverven enzovoort. We bieden activiteiten expliciet aan maar er worden ook triggers neer gezet waardoor kinderen worden uitgedaagd om met het materiaal aan de gang te gaan.

Op verzoek van ouders maar ook uit eigen initiatief bespreekt de mentor met de ouders hoe het gaat met hun kind. Of het zich prettig en veilig voelt in de groep en hoe het kind zich gedraagt en ontwikkelt aan de hand van de observatie/registratielijsten. In ieder geval 1x per jaar maar liefst 2 keer per jaar doet de mentor een volledige observatie en gebruikt hiervoor de observatie instrumenten.

In de dagopvang wordt periodiek de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders besproken. In de BSO doen we dat ook. We versturen de gemaakte observatie digitaal aan de ouder via het Ouderportaal en bespreken de uitkomsten wanneer ouders dat wensen. Van onze kant spreken wij graag met de ouders in ieder geval 1 x per jaar uitgebreid in een gesprek. Ouders worden hiervoor uitgenodigd wanneer we de rapportage van de observatie in het Ouderportaal neerzetten. We waarderen het zeer wanneer de ouders hier ook de tijd voor nemen, ook als er geen zorgen zijn.

De mentor kan 5 x per jaar tijdens groepsoverleg (onderdeel van teamoverleg) met de collega's zijn/haar mentorkinderen inbrengen. Eventueel vervult de mentor ook een rol in het contact met andere professionals, met toestemming van de ouders, waar dit nodig is. (samen met de IB'er van De Kinderkamer)

Ouders tekenen bij aanvang van de opvang ook voor de mogelijkheid van het bespreken van problematiek met de verpleegkundige van het consultatiebureau/schoolarts/derden.

De verpleegkundige van het consultatiebureau heeft korte lijntjes met de IB'ers. Een keer per drie maanden is er overleg over kinderen die zorg behoeven, zodat CB en De Kinderkamer hetzelfde adviseren, het kind in kaart hebben en vorderingen bij kunnen houden. Afgestemd wordt welke hulp eventueel aan het gezin geboden kan worden, de

verpleegkundige kan een huisbezoek afleggen of tips ter ondersteuning meegeven aan de pedagogisch medewerkers over bijvoorbeeld voeding en verzorging van zuigelingen.

Kleine opvallende gedragingen of kleine achterstand in de ontwikkeling die we waarnemen worden intern besproken en ook intern afgedicht door bijv. met elkaar af te spreken wat we doen met de peuter die nog bijtgedrag vertoont, of met een dreumes die het leren omrollen nog niet onder de knie lijkt te krijgen. Van belang is dat het team op één lijn zit en hetzelfde handelt.

Het kan zijn dat er intern een handelingsplan volgt waarin staat beschreven welke doelen we op dit gebied de komende weken nastreven. Dit zorgt ervoor dat we dagelijks, wanneer het kind aanwezig is, het kind even de aandacht geven ook op dit gebied en vorderingen hierin noteren. Na een periode van 8 weken sluiten we het handelingsplan weer af.

Wanneer zorgen echter blijven, gaan we met ouders in gesprek om gezamenlijk een plan te bedenken om de ontwikkeling te stimuleren, negatief gedrag te voorkomen, kortom samen te handelen om vroege uitval te voorkomen. Dit kan bijv. zijn op het gebied van taal, taalstimulering op de groep, een taaltas mee naar huis, tutoractiviteiten m.b.t. een komend thema of op het gebied van motoriek (tips mee naar huis, stimulans op bewegingsgebied), zindelijkheid (zindelijkheidskoffer mee, wekkertje op de groep), koppigheidsgedrag (positief belonen, voorbeeldfunctie) etc.

We kunnen op veel gebieden zelf hulp bieden zonder instanties te hoeven inschakelen. We beschikken over veel literatuur m.b.t. het verloop van een 'normale' ontwikkeling. PM'ers houden ook vakliteratuur bij zoals het vakblad Kinderopvang en hebben zelf tips gemaakt om mee te geven aan ouders over bijv. zindelijkheid, bijtgedrag, samenspel, fasen tot aan het leren lopen etc.

IB'ers wordt ook deskundigheidsbevordering aangeboden vanuit bijv. het samenwerkingsverband met de scholen zodat ook de zorg een doorgaande lijn gaat krijgen met de basisscholen.

Wanneer we zelf geen expertise meer in huis hebben en het probleem blijft bestaan, verwijzen we ouders door naar het Sociaal Team Lingewaal. Samen kunnen we een melding maken van het probleem en een hulpvraag formuleren. Het Sociaal Team brengt e.e.a. in kaart en kan doorverwijzen naar gecontracteerde passende instanties binnen de gemeente Lingewaal (of daarbuiten). Deze instanties kunnen verdere ondersteuning bieden en staan ook genoemd in de Sociale Kaart van de gemeente Lingewaal.

De Kinderkamer streeft er naar om, wanneer een kind behandeld wordt, periodiek contact te houden met deze instantie(s), via de ouders op de hoogte gehouden te worden van verslagen en mogelijke behandeling zodat wij ook in De Kinderkamer de tips, adviezen en handelingen kunnen toepassen. Een Coaching on the Job traject vanuit bijv. Enver blijkt bijv. zeer effectief in situaties waarbij de pedagogisch medewerkers handen en voeten willen geven aan het begeleiden van een peuter met een gedragsprobleem.

Vanuit het consultatiebureau krijgt De Kinderkamer ook kinderen binnen met een VVE indicatie. Dit kan zijn op het gebied van taal of sociaal emotionele gronden. Alle pedagogisch medewerkers van de VVE-groepen zijn VVE-geschoold. Onze Piramidetrainer biedt ook nascholing hierin. VVE gesprekken met de ouders over de voortgang van hun kind vinden waar nodig plaats om de 8/12 weken en het CB is halfjaarlijks aanwezig bij deze gesprekken. Hierbij is ook altijd en van onze IB'ers aanwezig.

De eindverantwoordelijke van onze zorgtaak zijn onze IB'ers samen met de directie. De IB'ers geven begeleiding aan de beroepskrachten die op de groep kinderen hebben waar omtrent zorgen aanwezig zijn. De zorgkalender laat continuïteit zien middels een jaarkalender met afwisselend groeps- en kind besprekingen. Middels standaardformulieren vullen de beroepskrachten hun signalering in. Deze worden besproken en gedeeld in groepsoverleg. Samen met het team van de groep bedenkt de IB'er welke hulp noodzakelijk is en zet dit uit in de tijd.

Onze intern begeleidster brengt structuur aan in de IB, (mede-)observeert, communiceert en leidt de gesprekken. Ze coacht bij kind- en groepsbesprekingen en leert pedagogisch medewerkers om planmatig te handelen. Pedagogisch medewerkers zorgen dat ze ieder kind in beeld hebben en volgen het in zijn/haar ontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt geregistreerd. In de BSO gaat het met name om betrokkenheid en welbevinden, bij de hele dagopvang is het de totale ontwikkeling die in kaart wordt gebracht. Zo kunnen zij de kinderen stimuleren een/de volgende stap te zetten. Ook is zij als ondersteuner het contact met externen en stelt zij de handelingsplannen op. We zoeken naar passende instanties die het gezin / het kind / de ouders kunnen ondersteunen zowel bij de hele dagopvang als bij de buitenschoolse opvang.

Reflectie is een belangrijk middel om de juiste zorg aan de groep en aan elk kind individueel te realiseren. Hiervoor is er tussen de IB'er en de leidinggevende van de groep welke in tweemaandelijks gesprekken reflecteert met de pedagogisch medewerkers in groepsoverleg. Er is ruimte om elkaar aan te vullen en te inspireren.

De IB'er is de centrale persoon voor als het gaat om uitgebreidere opvoedingsondersteuning en het doorverwijzen naar passende instanties die ouders en kinderen verder kunnen ondersteunen. De IB'er hanteert hierbij de Sociale Kaart, contacten met het Sociaal Team en het consultatiebureau maar ook eigen contacten met instanties waarnaar doorverwezen kan worden. We onderhouden nauwe contacten met logopedisten, kinderfysiotherapeuten, instanties voor ambulante hulpverlening en de JGZ. De pedagogisch medewerkers kunnen (lichte) opvoedingsondersteuning geven aan ouders en een groepshulp of stagiaire wordt op de groep ingezet om de collega's te ondersteunen zodat er meer tijd vrij komt voor extra hulp op de groep.

Na alle geboden hulp, wordt bij het naderen van de vierjarige leeftijd, het dossier van de peuter overgedragen aan de basisschool. Bij VVE-geïndiceerde kinderen of kinderen waarbij zorgen zijn op een bepaald ontwikkelingsgebied is er sprake van een warme overdracht aan de basisschool. Dit betekent dat de observatie- en toets gegevens toelichten aan de ontvangende leerkracht in een persoonlijk gesprek.

Met de scholen wordt er gewerkt aan een doorgaande lijn zodat onze zorg, doorgaat op de basisschool. Dit gebeurt op het vlak van programma's afstemmen op elkaar.

We zijn op de hoogte van elkaars programma tussen peuteropvang / peutergroep en kleutergroepen. We registreren bij 3.10 jaar a.d.h.v. de overdrachtsformulieren die door de scholen zijn aangereikt en/of met de scholen zijn besproken, zodat we zeker weten, dat wat we overdragen ook van waarde is voor de leerkracht. Er vindt overdracht van kennis plaats over de ontwikkeling van de kinderen en over bijzonderheden in de ontwikkeling. Verder vindt er jaarlijks overleg plaats tussen koppels per kern (koppel peutergroep/kleutergroep) waarin we de overgang bespreken van kinderen die gaan komen, kinderen die al in groep 1 zitten alle zorg hieromtrent en alle afstemming die gewenst is. De laatste observatieformulieren worden middels ParnasSys digitaal doorgestuurd aan de school. De school heeft zo een prachtig inzicht in de beginsituatie van hun leerling en borduurt weer voort op de al bestaande ontwikkellijn.

Vanuit de peutergroepen vindt ook overdracht plaats over kinderen vanuit de dagopvang naar de buitenschoolse opvang. We hebben hiervoor zelf een overdrachtsformulier ontwikkeld zodat de ontwikkeling van het kind bekend raakt bij de BSOmedewerkers. Bijvoorbeeld informatie over zindelijkheid, afscheid nemen, voedingsaangelegenheden en spelgedrag. Als er mondelinge informatie vereist is, gaat de locatieverantwoordelijke van de peutergroep/peuteropvang in gesprek met de leidinggevende van de BSO.

Stamgroepen

De Kinderkamer heeft vier locaties: één in Gorinchem, één in Herwijnen en twee locaties in Vuren.

Locatie		
Brede School Herwijnen	Achterweg 35, 4171 BA Herwijnen	Hele dagopvang Peuteropvang Buitenschoolse opvang
Brede School Vuren	Esdoornlaan 4, 4214 DD Vuren	Peuteropvang Buitenschoolse opvang
JenaplanBSO Gorinchem	Traverse 18, 4207 GG Gorinchem	Buitenschoolse opvang
Kinderdagverblijf Vuren	Mildijk 109, 4214 DR Vuren	Hele dagopvang

Bij iedere locatie is per kind minimaal 3,5 vierkante meter bruto speel- en werkoppervlakte beschikbaar voor spelactiviteiten. Er is tenminste 3 vierkante meter bruto buitenspeelruimte per kind beschikbaar, deze ruimte grenst aan de opvang en is toegankelijk voor kinderen.

Brede School Herwijnen is een vestiging in een pand samen met twee verschillende basisscholen, CBS Herwijnen en OBS de Schatkist. Het is een locatie met veel buitenruimte aan alle zijden van het schoolgebouw. Onze uitvalsbasis is aan de zuidkant gevestigd.

We hebben de beschikking over een teamkamer, spreekkamer, de multifunctionele leerpleinen voor de BSO en een eigen ruimte voor het kinderdagverblijf. Onze eigen ruimte heeft de beschikking over twee aparte slaapkamers en een verschoonruimte.

Tevens kunnen we gebruik maken van het speellokaal. In de omgeving zijn speeltuintjes, en een skeelerbaan/ijsbaan. Er is ook een klompenpad om te lopen.

Brede School Vuren is een locatie die we delen met CBS Het Kompas. We hebben onze eigen peuteropvangruimte die bij de voorschoolse opvang en naschoolse opvang benut wordt door de BSO, en we maken gebruik van de grote en kleine hal en (wanneer er geen splitsing van de kleuterklassen plaatsvindt) kunnen we gebruik maken van het speellokaal. We hebben een eigen plein en kunnen gebruik maken van het schoolplein. In de buurt zijn speeltuintjes en een trapveld om te benutten. De uiterwaarden zijn ook goed bereikbaar met een struinroute. De peuteropvang heeft een eigen speelplein met zandbak en speeltoestellen en binnen zijn hoeken en speelgoedlades met materialen op hun leeftijd aangepast.

De Jenaplan BSO in Gorinchem is gevestigd in de Jenaplanschool. Er is veel ruimte op het schoolplein, een basketbalveld, een grasveld en een eigen (moes)tuin. Binnen maken we gebruik van De Kuil, de gemeenschapsruimte en een aparte ruimte voor de oudste kinderen. Ook kunnen we de keuken benutten voor (kook/bak-)activiteiten.

Kinderdagverblijf Vuren is onze hoofdlocatie. Van hieruit is De Kinderkamer in 2002 begonnen. Het is een huiselijke locatie omdat de peutergroep gevestigd is in een woonhuis, met daarachter bedrijfsruimte welke nu de baby/dreumesgroep huisvest. Op de bovenverdieping zijn de rustruimtes gevestigd van de peutergroep. Er is een natuurlijke tuin aangelegd met buitenkeuken voor de kinderen. De ruimtes zijn groot omdat gebruik gemaakt is van bestaande ruimtes van voor de ingebruikname. Ouders hebben te maken met twee aparte toegangsdeuren voor beide groepen en twee gescheiden garderobes.

Iedere locatie heeft ruime bergingen waarin materialen staan om te wisselen op de groepen. Ook wisselen materialen tussen de verschillende groepen zodat een spellentafel, een trampoline, een springkussen op alle locaties benut kunnen worden. De kinderen worden opgevangen in een stamgroep. Dit is een vaste groep kinderen in een eigen groepsruimte.

Aan het einde van de dag kan het bij de BSO gebeuren dat kinderen in een andere ruimte kunnen worden opgehaald omdat de kinderen ook in de andere ruimte een spel mogen spelen. In Herwijnen is dat bijvoorbeeld van toepassing voor oudere kinderen die even zelfstandig in de basisgroep 3 willen 'chillen', zonder direct toezicht of in BSO Vuren waar kinderen ook in een andere basisgroep een spel met een kind uit die stamgroep mogen doen. Wanneer er een basisgroep 3 op een BSOLocatie is, is deze stamgroep bedoeld als startplek voor de oudste kinderen. Na het gezamenlijke moment waaieren deze oudsten uit over het buitenterrein, een andere groep, zelfstandig op pad, of blijven op de startplek spelen met speelgoed van hun eigen leeftijd.

Bij de 0-4 jarige groepen zijn de kinderen altijd in hun eigen groep en gebeurt het spelen alleen als onderdeel van het wennen. Met ouders wordt bij aanvang duidelijk gecommuniceerd hoe het halen en brengen plaatsvindt en wat de stamgroep van het kind is. Ze kunnen dit ook zien in het Ouderportaal.

Elke locatie kent een vast team van pedagogisch medewerkers. Ouders en kinderen kunnen rekenen op continuïteit, ook als er een pedagogisch medewerker ziek is. Er wordt dan gezorgd voor goede vervanging middels vaste gezichten. De Kinderkamer werkt niet met invalkrachten, alleen met de vaste teams. Collega's vervangen elkaar, een onbekende pedagogisch medewerker voor een kind komt dan ook zelden/niet voor.

In de jongste groepen met 0-2/ jarigen zijn drie vaste pedagogisch medewerkers die zorgen voor het vaste gezichten principe. Op de dagen dat de nuljarige op de groep komt, is altijd minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam. Voor

kinderen met flexibele dagen geldt het 'vaste gezichten-eis' niet. De omvang van de baby/dreumesgroep vraagt op bepaalde dagen om inzet van meer dan drie PM'ers. Naast de 'vaste gezichten' kunnen andere PM'ers worden ingezet. Doordat de mentor van het kind zoveel mogelijk contactmomenten met de mentorkinderen heeft, zorgen we ervoor dat de kinderen niet te veel gezichten 'ziet'.

Het vakantierooster is dusdanig dat altijd doorgaans meerdere vaste pedagogisch medewerkers in de groep aanwezig blijven. Vanzelfsprekend is de beroepskracht-kind-ratio op elkaar afgestemd.

Deze leeftijdsopbouw in de stamgroepen correspondeert met de regels zoals wettelijk beschreven. Iedere dag verschilt de leeftijdsopbouw van de groep. De ene dag zijn er meer dreumesen en de andere dag meer baby's en bij de peuterleeftijd en de BSO fluctueert dit ook. Bij het maken van de roosters voor de bezetting van de groep, benutten we 1ratio.nl. De rekentool van de overheid die exact aangeeft op welke kinderen (qua leeftijd en qua aantal) een bepaalde hoeveelheid pedagogisch medewerkers nodig is. Binnen De Kinderkamer zitten we graag iets ruimer dan de eis en zijn regelmatig stagiaires of een groepshulp aanwezig om de groepen te ondersteunen.

Door de vaste stamgroepen maken we de omgeving vertrouwd voor de kinderen. Kinderen komen op vaste dagdelen in de week naar De Kinderkamer en daarmee komen ze tevens in aanraking met de aanwezigheid van vertrouwde groepsgenoten. Door de dag-structuur die we hanteren en door herhaling van activiteiten weten kinderen waar ze aan toe zijn en maakt dit tot een vertrouwd geheel.

De leeftijdsopbouw in de stamgroepen kan per dag verschillen. In onderstaande tabel laten we zien welke groepsindeling er op de locaties is:

Groepen	Aantal groepen	Leeftijd	Max. aantal kinderen	Aantal pedagogisch medewerkers
Baby/dreumesgroep Vuren	1	0-3 jaar	15	4
Peutergroep Vuren	1	2-4 jaar	16	2
Peuteropvang Vuren	1	2-4 jaar	16	2
Kinderdagverblijf Herwijnen	1	0-4 jaar	16	4
BSO Vuren	Basisgroep 1	4-13 jaar	22	2
	Basisgroep 2	4-13 jaar	22	2
Op woensdag mogelijk clusteren zo nodig				
BSO Gorinchem	Basisgroep 1	4-13 jaar	22	2
	Basisgroep 2	4-13 jaar	22	2
	Basisgroep 3	7-13 jaar	12	1
BSO Herwijnen	Basisgroep 1	4-13 jaar	22	2
	Basisgroep 2	4-13 jaar	22	2
Op woensdag mogelijk clusteren zo nodig.	Basisgroep 3	7-13 jaar	12	1

Wennen en verlaten van de stamgroep

Kinderen met een opvangcontract mogen komen wennen op de groep wanneer de ouders en De Kinderkamer dit nodig achten. Niet altijd is het wennen namelijk nodig en handig. . We kiezen voor maatwerk en kijken het kind aan. Het aantal keer wennen is maximaal twee keer. Bij jongste kinderen is het belangrijk om ook een keer te slapen op de locatie, spelen en eten. Wenmomenten worden met de ouders afgesproken.

Wennen op de eigen locatie in een andere stamgroep hebben we voor met name jongere kinderen goed afgesproken, zodat het welbevinden van het kind goed in de gaten wordt gehouden. Het kan best spannend zijn voor een kleintje om ineens op een andere groep te gaan kijken, hoe goed je het kind ook voorbereid. Zo wennen we het liefst de eerste keer op een moment waarbij een PM'er het kind kan begeleiden naar de groep, even de hand kan vasthouden, even kan meelopen, even een spel mee kan opstarten. Een tweede keer wennen, werkt naar ons idee het beste, aan de hand van de ouder, zodat ook dat moment, vanuit de garderobe naar de groep gaan en afscheid nemen van de ouder, al geoefend is. Altijd is er even een momentje bij de vertrouwde PM'ers op de 'oude' groep om even te vertellen hoe het gegaan is. De PM'er geeft zo ruimte aan de mogelijke emoties van een kind. Zo mogelijk vindt het wennen plaats voorafgaand aan de overgang van de ene naar de andere groep.

Een kind dat op de groep komt wennen telt mee voor de BKR op de groep. We kunnen de maximale groeps grootte niet overschrijden voor het wennen als een kind geheel nieuw is bij De Kinderkamer. Als een kind dat al geplaatst is op een locatie gaat wennen in een nieuwe stam/basisgroep dan wordt de maximale groeps grootte losgelaten. We zien dit namelijk als activiteit, omdat het kind een aantal uur van de dag, even gaat wennen op een andere groep op dezelfde locatie. Het kind telt dan niet mee voor de BKR op de wengroep. Wel moet de eigen plaats op de groep onbezet blijven omdat het kind te allen tijden moet terug kunnen keren naar de eigen groep.

Als een kind nieuw op de groep komt, zorgen we voor een zorgvuldig opgebouwde wenperiode. Het kind zal geleidelijk de groepsleiding, de andere kinderen en de ruimte leren kennen. Samen met het kind het gebouw doorlopen om te zien wat er zich achter elke deur bevindt. In de BSO kan er een vriendje worden aangewezen welke aan de nieuwkomer laat zien waar de kleurpotloden e.d. staan.

Extra aandacht is er gedurende de eerste keren als het kind in de BSO komt zodat het kind kan vertellen wat het graag wil doen en wij de mogelijkheden kunnen bespreken. We passen de opbouw aan, aan de leeftijd, ontwikkeling en situatie van het kind. Ook de ouders worden bij het wennen niet vergeten. Voor ouders is het bijv. ook belangrijk om te weten waar spulletjes van het kind zich kunnen bevinden zodat ook een ouder zich snel thuisvoelt. Het wenmoment moet passen bij ouder en kind maar ook bij de beroepskracht-kindratio van die dag. We hebben de ervaring dat baby's tot 6 maanden relatief makkelijk wennen maar voor ouders is het wel moeilijk om hun baby uit handen

te geven. Daar is dan ook alle aandacht voor. Kinderen vanaf 7 maanden tot de peuterleeftijd hebben de meeste moeite om te wennen. Deze peuters hebben baat bij afscheidsrituelen. Bij peuters spelen vriendjes steeds meer een rol als basis voor hun welbevinden. We streven dan ook op de wendagen naar bekende gezichten voor de peuter. Het pedagogisch handelen van de PM'ers op wendagen van de kinderen is extra belangrijk bij het brengen van de kinderen, bij overgangsmomenten, bij eetmomenten en bij vrij spel en activiteiten, bij slapen en bij halen. We ondersteunen waar mogelijk en nodig.

Als kinderen wat langer in de opvang aanwezig zijn, hebben ze naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. Daarom geven pedagogisch medewerkers de kinderen de gelegenheid om de omgeving buiten hun eigen groep te verkennen en kinderen van andere groepen te leren kennen. Bij kinderdagverblijfkinderen spelen verschillende groepen vaak gezamenlijk buiten en bij het samenvoegen van groepen (alleen bij de BSO's) leren kinderen en PM'ers elkaar ook kennen.

In de BSO's is er sprake van opendeur-activiteiten. De BKR is op stamgroepsniveau bepaald. Een kind kan altijd terug naar de eigen stamgroep, maar kan ook meedoen aan de activiteit in een andere stamgroepruimte. De PM'er moet hiervan wel op de hoogte zijn, zodat hij/zij weet waar de kinderen van de stamgroep 'uithangen'. Vaak zijn er meerdere ruimtes waar gebruik van kan worden gemaakt. Wanneer er een inpandig speellokaal is, kunnen kinderen hun eigen stamgroepruimte verlaten en, met medeweten van de vaste PM'er gebruik maken van zo'n ruimte.

Binnen de drie kleinschalige BSO's van De Kinderkamer kan de groepsleiding er incidenteel voor kiezen om kinderen locatie-overstijgend op te vangen. Dit noemen we clusteren. Dat wil zeggen dat kinderen op een andere geregistreerde BSO van De Kinderkamer worden opgevangen dan waar zij normaal gesproken worden opgevangen. Bij uitzondering wordt hier in vakanties, op studiedagen of op rustige dagen gebruik van gemaakt. Tevens op dagen dat er geen plaats (meer) is in de basisgroep of op de locatie waar het kind normaal gesproken wordt opgevangen. Clusteren wordt vroegtijdig kenbaar gemaakt aan de ouders en niet ad hoc benut. Deze manier van werken is verwerkt in het opvangcontract tussen de ouders en De Kinderkamer.

Bij bijzondere activiteiten of bij vakantie-uitstapjes, clusteren we de kinderen van de drie BSO's wanneer dit meerwaarde heeft voor de kinderen. We zorgen ervoor dat er vertrouwde PM'ers voor de kinderen aanwezig zijn. Ouders worden op de hoogte gesteld dat we een activiteit gaan doen op een andere locatie en vanaf welke tijd we weer terug zijn 'op honk'. Het kan gaan om een Dag van de Leidster, een afscheid van een PM'er, een uitstapje met zijn allen naar het Lingebos, een ingehuurd theater of een externe Natuurdetective. Door alle kinderen te laten genieten van ingehuurde externen, zijn de kosten haalbaar voor een bijzondere activiteit. De BKR wordt op die momenten niet losgelaten. Zo mogelijk gaan er meer PM'ers mee dan strikt noodzakelijk en alles wordt goed voorbereid qua veiligheid en gezondheid. Denk aan het checken van de zwemwaterkwaliteit, het bekijken van de risico's van het uitstapje, het meenemen van een EHBOkoffer en alle NAW-gegevens van de kinderen.

Op rustige dagen, als er structureel minder kinderen zijn, kan De Kinderkamer groepen samenvoegen omdat er een lagere bezetting is. In de praktijk blijkt dit in de BSO vaak voor de woensdag te gelden, tot het moment dat er weer een significante groepsgrootte op een locatie ontstaat waardoor er prettig spel tussen de kinderen mogelijk is. Bij het clusteren is dan slechts één pedagogisch medewerker aanwezig. Uiteraard wordt in deze situaties de achterwachtregeling actief. Deze is opgenomen in ons Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid.

BSO-groepen starten op vakantiedagen van 7.00- max. 8.45 uur vaak ook op één groep vanwege het beperkte aantal kinderen. Zodra de tweede PM'er ingeroosterd is, gaan de kinderen naar hun eigen stamgroepruimte. Er is dan op elke groep een vaste PM'er aanwezig.

De Kinderkamer is niet gewend om met groepen 0-4 jarigen te clusteren. In noodsituaties zal hiernaar uitgeweken moeten worden maar verder vinden we clusteren bij 0-4 jarigen of een combinatie van 0-13 jarigen niet wenselijk.

Gebruik maken van extra dagdelen

De Kinderkamer werkt met vaste medewerkers, die ook voor elkaar invallen bij verlof of ziekte. Kinderen zijn bekend met het voltallige team van hun locatie en het dagelijks ritme, de structuur van de dag is ook afgestemd en herkenbaar voor de kinderen. Bijvoorbeeld met signaaliedjes bij het opruimen of bij het naar huis gaan.

Door op deze wijze bezig te zijn met de kinderen is het voor een kind (en ouder) ook geen probleem om een keer op een andere dag aan te sluiten, als extra opvang gewenst is. De rituelen zijn vertrouwd en worden en keren dagelijks terug. Pedagogisch medewerkers kennen alle kinderen en zorgen dat zij de overdracht/de belevenissen van de andere dagen van de week (als ze niet werken) ook gelezen hebben. Zo zijn ze op de hoogte van alle ins en outs van alle kinderen van de groep.

Een ouder kan om een extra opvangdag of dagdeel vragen via het Ouderportaal. De leidinggevenden van de groepen beheren de Aanvragen van Extra dagdelen. Ons geautomatiseerd plaatsingssysteem geeft aan of er plek is op de groep van het kind.

Wanneer de extra opvang voor langere duur is of voor over een aantal maanden, kunnen ouders terecht bij de administratie en wordt gekeken hoe de bezetting in die maanden is. Extra opvang wordt achteraf gefactureerd en wanneer het reguliere opvang wordt, wordt e.e.a. in contract verwerkt en maandelijks gefactureerd. Ouders kunnen ook opgebouwd Afwezigheidstegoed inzetten voor het afnemen van een Extra dag.

Bij extra opvang zijn de pedagogisch medewerkers er zich van bewust dat het noodzakelijk is dat een kind, op de dagen dat het aanwezig is, met de andere kinderen een stabiele relatie kan aangaan. Voor het ontwikkelen van relaties en het opbouwen van een hechte band is het belangrijk dat kinderen andere kinderen met regelmaat zien. Extra dagdelen vinden dan ook alleen plaats op de eigen stamgroep bij de 0-4 jarigen. Wanneer een peuter al in de wenfase zit voor de peutergroep kan bij hoge uitzondering ook de peuter in de peutergroep worden geplaatst bij aanvraag van een extra dagdeel. Een kind mag gedurende een week in maximaal 2 stamgroepen geplaatst zijn. Ouders worden bij aanvang geïnformeerd in welke stamgroep het kind is geplaatst en welke PM'ers bij de groep horen. Ook in de garderobe hangen de namen en foto's van de PM'ers en hun werkdag. Aan een kind worden maximaal drie vaste PM'ers gekoppeld. De koppeling geldt behoudens ziekte, verlof of vakantie.

Extra dagdelen van kinderen in de BSO-leeftijd kunnen zo nodig plaatsvinden in een andere basisgroep wanneer dit ook een vertrouwde plek is voor het kind en geschikt is voor zijn/haar leeftijd. Dit bijzondere aanbod wordt via het Ouderportaal aan de ouders aangeboden en kan worden afgewezen of goedgekeurd door de ouder.

De Kinderkamer gaat uit van vaste contractdagen. Herhaald contact met andere kinderen binnen een week is nog beter. De Kinderkamer gaat dan ook uit van een aanbevolen minimum van 2 a 3 opvangdagdelen bij 0-4 jarigen.

Bij advies aan ouders zullen we bovenstaande punten ook altijd bespreken. Flexibele contracten zijn bij onze 0-4 jarigen niet mogelijk. Wel in de BSO. Het pedagogisch klimaat kan bij flexibele opvang van deze wat oudere kinderen van 4-12 jaar gewaarborgd worden doordat het team dagelijks volgens een zelfde visie en werkwijze werkt.

We meten eenmaal per jaar de groepsstabiliteit middels de Stabiliteitsmeter van de NCKO-Kwaliteitsmonitor. Deze berekent per dag de mate van stabiliteit aan de kinderen in onze groepen. Door onze vaste vertrouwde pedagogisch medewerkers en het feit dat de kinderen zo veel mogelijk bekende kinderen om zich heen hebben, is tot nu toe steeds de uitslag zeer goed geweest. (hoog percentage groepsstabiliteitsindex) Ons streven is om steeds onze eigen norm van 50% te behalen in een groep van 0 - 4 jarigen.

Taken van beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers

Een stagiaire (beroepskracht in opleiding) of vrijwilliger kan een groep ondersteunen. BOL-stagiaires doen dit boventallig en worden niet ingezet in de formatie van de groep. Zij werken volgens een eigen studieplan en doen ondersteunende taken op de groep. Ze spelen een spel mee met de kinderen, ze schillen alvast het fruit, dragen mede zorg voor het materiaal, helpen een kind bij het handen wassen na een knutselwerkje etc.

Boventallig inzetten heeft als voordeel dat er ook een extra paar ogen op de groep aanwezig zijn. Per groep wordt één begeleider/begeleidster aangewezen die extra taakuren krijgt om de stagiaire/nieuwkomer te begeleiden bij opdrachten, inwerken en als coach.

BOL-stagiaires in het 2e, 3e en 4e leerjaar, mogen in geval van calamiteiten zoals ziekte van collega's en tijdens schoolvakanties ingezet worden op de groep.

BBL-stagiaires worden ingezet volgens CAO Kinderopvang. Dat betekent dat zij voor een bepaald percentage, afgestemd aan de hand van de opleiding die gevolgd wordt, ingezet worden op de groep, ook verantwoording krijgen voor bepaalde taken zodat zij na hun opleiding aanvangsbekwaam aan het werk kunnen gaan.

We werken zelden met vrijwilligers maar een enkele keer komt het wel eens voor dat bijvoorbeeld een inburgeringstraject-begeleider vraagt of een nieuwkomer een week ervaring mag komen opdoen in het beroepsveld. We vinden het onze taak om waar het mogelijk is ook gehoor te geven aan deze maatschappelijke taak. Vrijwilligers voeren alleen ondersteunende taken uit, zoals het meespelen met de kinderen, het schillen van het fruit, het meehelpen bij een geleide activiteit e.d.

De inzetbaarheid van een BBL-student is afhankelijk van de duur van de opleiding en de fase waarin de student zich bevindt. De student wordt gezien als PMIO'er (Pedagogisch medewerker in opleiding) en start, binnen vier weken, met het opstellen van een Persoonlijk Ontwikkelplan welke steeds geëvalueerd wordt waarbij de doelen (o.a. de taken die hij of zij formatief mag uitvoeren) worden bijgesteld.

We spreken van een inwerkfase (basis), een vervolgfase (plus) en gevorderde fase (tot afstuderen). In de eigen POP wordt steeds de formatieve inzet waar mogelijk verhoogd van 0% naar 1 tot 2 dagen formatief inzetbaar, naar 100%. Het kan per persoon verschillen welke momenten van de dag de PMIO'er ingezet wordt. Bijvoorbeeld in de voorschoolse opvang, met een klein groepje kinderen, tijdens pauzes van PM'ers, met slapende kinderen op een peutergroep of tussen 2 andere gediplomeerde PM'ers als derde beroepskracht. Alles wordt schriftelijk vastgelegd en gebeurt op basis van behaalde gedragingen in de praktijk.

Afhankelijk van de fase waarin de individuele BBL-student zich bevindt, heeft de BBL'er verantwoordelijkheden en taken. Contact maken met kinderen, een observatie uitvoeren, huishoudelijke taken verrichten, kinderen verschonen en voorstellen aan ouders, zijn voorbeelden van taken in de eerste periode. Een overdracht aan ouders, een activiteit begeleiden en een dagindeling creëren zijn voorbeelden van de vervolgfase. Elke stap is individueel bepaald, mede door eerdere werkervaringen.

De beroepskrachten hebben de mogelijkheid ondersteuning te krijgen bij hun werkzaamheden door andere volwassenen. Zo kan er, ter ondersteuning van de PM'ers, een groepshulp aanwezig zijn, aan het einde van de dag of een stagiaire. Het is altijd vooraf duidelijk op welke momenten zij van deze personen ondersteuning kunnen krijgen.

Onze pedagogisch medewerkers, stagiaires, vrijwilligers en alle medewerkers die structureel aanwezig zijn inclusief kantoormedewerkers, zijn in het bezit van een geldige verklaring omtrent gedrag en staan ingeschreven in het Personenregister kinderopvang.

Werkwijze

Om een beeld te geven van hoe het er op de groepen aan toegaat bij De Kinderkamer beschrijven we voor elke leeftijdsgroep een kort werkplan.

Werkplan voor de baby's en dreumesen (zes weken tot ongeveer anderhalf jaar)

Baby's en dreumesen ontvangen we in onze kinderdagverblijven in Herwijnen en Vuren. In onze locatie in Vuren is er sprake van een groep van 0-3 jarigen en in onze locatie in Herwijnen is het een verticale groep van 0-4 jarigen.

Bij baby's staat de aandacht voor rust, herkenbare regelmaat en geduld in de benadering centraal. We vinden het belangrijk dat er rekening gehouden wordt met het eigen ritme en wat het kind aankan. We waken voor overprikkelbaarheid en bieden een gedoseerd aanbod met variatie. Zo krijgt de baby de kans en de tijd om daadwerkelijk te ontdekken en te zien wat het zelf kan. We kijken en luisteren als leiding goed en hebben oog voor het unieke van elke baby.

Tussen zeven en negen uur komen de kinderen om de beurt binnen en krijgen zij meteen de aandacht bij het brengmoment. Van ouders krijgen we te horen hoe de baby geslapen heeft en wat hij/zij nodig heeft voor deze dag. Na binnenkomst is er sprake van vrij spel met de materialen die de PM'er 's ochtends heeft klaargezet. Alle PM'ers die binnenkomen zorgen dat ze op de hoogte zijn van de overdracht en samen spreken zij de dag door.

Om ongeveer 9 uur gaat de hele groep aan tafel. Baby's kunnen al naar bed zijn maar als ze wakker zijn, zitten zij, zo mogelijk in een speciale kinderstoel die achterover gezet kan worden, bij dit kringmoment. Ze horen er echt bij en worden ook welkom geheten. Ze krijgen de fles volgens hun eigen ritme in de armen van een PM'er.

Er is sprake van een educatief moment. De PM'er geeft de kinderen materialen die te maken hebben met een bepaald thema, zingt er een lied over of leest voor.

Dreumesen krijgen om half tien 's morgens krijgen de kinderen (geraspt) fruit, om half twaalf brood en melk en om ongeveer drie uur 's middags een tussendoortje zoals lauwe thee, en een biscuitje.

De jongste baby's zitten er, zo mogelijk in een speciale kinderstoel die achterover gezet. De jonge kinderen kunnen zich vrij bewegen en ontwikkelen met spel materiaal onder handbereik.

De jongste kinderen gaan volgens hun eigen slaapritme naar bed, de oudere kinderen gaan na de lunch. Slapen neemt in het dagelijkse programma van het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. De jongste kinderen slapen nog grote delen van de dag op wisselende tijden, terwijl dreumesen en peuters al vaker op vaste tijden, groepsgewijs slapen.

Slapen is zomers ook buiten mogelijk in een kinderwagen (allerkleinsten). Hierbij hanteren we uiteraard ook allerlei richtlijnen zodat dit op de juiste wijze gebeurt en alleen na toestemming van de ouders. Buitenslapen is gezond en kinderen slapen vaak langer en beter/dieper is onze ervaring. Nieuwe prikkels op het dagverblijf kunnen heel vermoeiend zijn vandaar dat we veel aandacht besteden aan de rustmomenten.

Tussendoor spelen we met de kinderen en doen we gerichte (baby) activiteiten middels een speciaal ontwikkeld programma. Een kast met benodigde materialen is voorhandig met babyspelletjes en activiteitenkaarten, boekjes, peutermateriaal en materialen in de verschillende hoeken.

Van het veelvuldig verschoneren maken we een gezellig onderonsje en een echt gericht ontwikkelingsmoment met veel individuele aandacht van de leidster naar het kind door onderlinge interactie en communicatie met het kind.

We spelen in op de persoonlijke behoefte van ieder kind, het ene kind heeft meer behoefte aan gerichte activiteiten, het ander kind vraagt meer om rust.

Bij droog weer spelen ook de kinderen die bijvoorbeeld net kunnen lopen, buiten met het buitenspel materiaal en maken gebruik van de zandbak. Eventueel gaat ook de kinderwagen, bolderwagen of vier-persoonsbuggy met een dreumes erin mee naar buiten. We beschikken ook over ligplekjes met een muskietennetje zodat we niet bang hoeven te zijn dat de baby/dreumes door een wesp gestoken wordt.

Binnen kunnen de baby's zich vermaken op de vloer. Er is een babyhoek waar baby's bij elkaar kunnen liggen en zo met elkaar kunnen "communiceren". De baby's mogen ook in de box. Ook de box is van dusdanige grootte dat het de baby niet belemmert bij het spelen. Materialen voor zintuiglijk onderzoek/spel liggen voor het grijpen. Er zijn in voldoende mate rammelaars, bijtringen en speelgoed met kleur en geluid aanwezig. Ook zitten in een wipstoeltje met boven zich het baby-activiteitencentrum behoort tot de mogelijkheden.

We sluiten aan bij wat ze al kunnen en bieden de dreumes steeds ander speelgoed aan in wisselbakken.

Het ritme van de baby's/dreumesen wordt gevolgd en we streven ernaar dat kinderen, bij goed weer, altijd even naar buiten gaan. Dit kan ook een dreumeswandeling zijn, na de lunch, wanneer dat moment, een moment is waarop het kind wakker is.

Steeds terugkerende aspecten zijn bijvoorbeeld het afscheid nemen. We zwaaien met het kind naar de ouders. Bij het naar bed gaan zeggen we het kind gedag als ritueel om te gaan slapen. Voor het eten zingen we 'smakelijk eten' en ook bij het opruimen hoort een speciaal liedje. Ook voor kinderen die slechts een deel van de dag bij ons aanwezig zijn, creëren we een duidelijk breng- en haalmoment en bereiden we het kind erop voor dat hij/zij zo wordt opgehaald.

We observeren de kinderen aan de hand van de Leer- en Ontwikkelingslijnen van ParnasSys. Dit geeft ons richting bij het bedenken van activiteiten voor de kinderen per leeftijdsgroep.

Werkplan voor de peuters in de peutergroep en in de verticale groep in Herwijnen

Dreumesen en peuters krijgen geleidelijk aan steeds meer de behoefte om hun eigen gang te gaan, 'zelfstandig' te zijn en letterlijk verder te kijken. Zij willen klimmen en klauteren en ervaren wat je allemaal kunt doen. Ze ontdekken hoe leuk het is om dingen samen te doen, maar willen ook 'zelf doen' en spelmateriaal voor zichzelf houden. De leiding biedt emotionele ondersteuning, structuur en geeft grenzen aan.

De leiding legt materialen klaar die als 'trigger' bedoeld zijn en dienen als uitdaging. Dit zijn steeds andere materialen. Zand en klei, materialen om te kleuren, bouwen, verkleedkleding, boeken... alles is aanwezig en vaak ook voor deze leeftijd zelf te pakken.

Er zijn plekjes in de ruimte waar de kinderen zich even zelfstandig terug kunnen trekken, met een boekje, met een spel, met een knuffel. Soms kan dit nodig zijn voor kinderen die vroeg worden gebracht of juist kinderen die tussen de middag niet meer gaan slapen maar wel even de behoefte hebben om tot zichzelf te komen.

De peuters beginnen de ochtend rond 9 uur in een grote kring aan tafel of in de speciale kring, op de bank/stoeltjes. We starten met het goede-morgenlied en kijken alle kinderen persoonlijk aan en wensen elkaar goedemorgen. Dit is tevens een goede gelegenheid om gericht te kijken naar het kind om o.a de gemoedstoestand vast te stellen. Soms nemen we de kinderen ook een voor een op schoot zodat ze zich persoonlijk ook echt welkom voelen. We zingen liedjes, vertellen een verhaal of de kinderen vertellen zelf wat ze hebben meegemaakt. Ook wordt er om de paar weken een nieuw thema geïntroduceerd in de kring a.d.h.v. concrete materialen of een vertelplaat. Daarna is er fruit aan tafel, of bijv. een traktatiemoment.

Een aantal kinderen kan hierna buiten spelen of we doen een gerichte activiteit met ze zoals knutselen of een activiteit vanuit het thema waarbij veelal de taalverwerving centraal staat. We hebben ook de mogelijkheid om de groep te splitsen op verschillende manieren, naar belangstellingsniveau, naar leeftijd etc. In Herwijnen hebben we ook de beschikking over een speellokaal. Er zijn ook plaatsen om even een kleine kring te vormen en de kinderen een specifieke activiteit binnen het thema aan te bieden.

Om half twaalf/twaalf uur is het lunchtijd. We eten aan tafels om er een knusse sociale bezigheid van te kunnen maken en tevens om kinderen de correcte eetgewoontes aan te leren als eten met je vork, niet met volle mond praten, boterham smeren e.d. Aan iedere groepstafel zit een leidster om de kinderen te ondersteunen.

Na de lunch gaan de meeste kinderen een middagslaapje doen. De anderen gaat iets rustigs doen, zoals een spelletje of we lezen voor. Ook voor kinderen die slechts een dagdeel bij ons op de groep zijn, creëren we een goed breng- en haalmoment op basis van steeds terugkerende gebeurtenissen. "Na het boterhammetje eten, wordt XXX opgehaald en jou zien we morgenochtend weer..., XXX en XXX gaan zo meteen even naar bed en XXX blijft even wakker en mag ..."

Als de jongsten slapen, bereiden we de oudsten voor op de basisschool middels moeilijker spel materiaal, een werkblad of andere opdrachtjes. Dit is vaak een klein groepje waarin de kinderen goed hun ontwikkeling kunnen laten zien.

Om ongeveer 3 uur 's middags zitten we weer met elkaar aan een tafel. Bij alle gemeenschappelijke activiteiten helpen de kinderen zoveel mogelijk door hun eigen beker/fruitbakje op het aanrecht te zetten, door zelf hun kleding alvast uit te trekken, zelf op te ruimen, tafel dekken, knutselspullen klaarzetten en alles weer opruimen e.d.

Weer of geen weer, (behalve bij harde regen) we spelen buiten: fietsen, klimmen, glijden en maken van alles in de zandbak. Met zijn allen of met een kleiner groepje gaan we naar de speeltuin, boodschappen doen of gewoon even wandelen in de buurt met of zonder de bolderwagen.

Het buiten zijn / buiten spelen vinden we zeer belangrijk voor de ontwikkeling van de kinderen. Spelenderwijs bewegen en spelen in de buitenlucht draagt bij aan een goede gezondheid van de kinderen. Het vrije spelen voert de boventoon. Wanneer we merken dat het spel van buitenaf gestimuleerd moet worden, ondernemen we actie. Dit kan zijn wanneer een kind langdurig hetzelfde speelt, weinig beweegt, geen plezier heeft in het buiten spelen etc. Voor de dreumesen en peuters beschikken we over voldoende laarsjes, regenjasjes en parapluutjes, zodat zij ook bij een regenbuitje buiten ervaringen kunnen opdoen.

We bewegen ook samen met de kinderen, bijvoorbeeld met een bal erbij of een zangspelletje. Als kinderen bewegingen zien, willen ze die graag nadoen. Het brengt hen op ideeën. Buiten kan de grove motoriek worden getraind, wat weer leidt tot vorderingen op cognitief gebied. Ook bij de peutergym in het speellokaal hebben de kinderen de mogelijkheid zich motorisch en sociaal te ontwikkelen.

Binnen knutselen we met de kinderen: plakken, verven, tekenen. We spelen met de blokken, de lego, de trein en met puzzels. De kinderen of wijzelf spelen poppenkast en verder spelen de kinderen fantasiespelletjes, bijvoorbeeld in de huishoek.

Het dagprogramma biedt speciale activiteiten zoals bewegingsspel, muziek, voorlezen of constructieactiviteiten die afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau en de interesse van de kinderen. We gebruiken hiervoor de Leerlijnen en Ontwikkelingslijnen Jonge Kind 0-4 jarigen van ParnasSys. Dit is om te observeren maar ook activiteiten te plannen bij leerdoelen die per leeftijd staan aangegeven. Bij alle twee en driejarigen, zowel in de peutergroep als in de peuteropvang, observeren we kinderen ook aan de hand van de Peuterobservatielijst, welke het gedrag van de peuter beschrijft.

Speciale gebeurtenissen laten we niet zomaar ongemerkt voorbij gaan. Verjaardagen worden bijvoorbeeld uitbundig gevierd. Soms ook een gezamenlijk feestje met de

kinderen van de een andere groep, bijv. de geboorte van een baby van een leidster. Het vieren gebeurt volgens een vast ritueel zodat de kinderen weten waar ze aan toe zijn. Een kind hoeft zich dan niet overvallen te voelen wanneer er een feestmuts verschijnt om op te zetten. De kinderen weten dat als je de muts liever niet op hebt, dit ook niet hoeft.

De al wat oudere peuters worden betrokken bij de zorgtaken van de pedagogisch medewerkers. Zoals bijvoorbeeld het troosten van een ander (jonger) kind.

Omdat kinderen van nature nieuwsgierig zijn en graag dingen uitproberen, is het meest voor de hand liggend die activiteiten uit te breiden waar het kind zelf al aan begonnen is, of het kind te helpen zijn zelf gekozen activiteit uit te voeren. De kans dat het geconcentreerd bezig gaat, is dan groter.

Voor alle duidelijkheid willen we stellen dat wij onder het woord activiteiten niet alleen handenarbeid verstaan, het doen van georganiseerde spelletjes, of het spelen met constructiemateriaal en puzzels, maar ook het knuffelen, aankleden, tafelmanieren leren, enzovoorts. Ook tijdens het verschonen of de toiletgang van een kind is een duidelijk ontwikkelingsmoment voor exclusieve, persoonlijke aandacht.

Bij het maken van een knutselwerkje staat soms de activiteit centraal en niet het resultaat. De kwaliteit van het proces waarmee het kind actief is geweest is dan belangrijker dan het uiteindelijke product wat mee naar huis gaat.

Werkplan voor de peuteropvang-groep Vuren

In de peuteropvang bieden we verzorging en opvoeding aan peuters en wordt een bijdrage geleverd aan de totale ontwikkeling van deze kinderen van 2-4 jaar. We zijn op vier ochtenden geopend.

Kinderen die in de peuteropvang starten zijn doorgaans nog niet gewend geweest om hele ochtenden van huis te gaan. Het afscheid nemen van ouders neemt dan ook een grote plaats in, zeker in het begin. Samen met de ouder wordt er, tijdens het inloopkwartiertje, veelal aan tafel een puzzeltje gemaakt of een boekje gelezen en uitgebreid gezwaaid bij het raam tussen 8.30 en 8.45 uur. Dan klinkt het sein met het dagelijks terugkerende Opruimliedje en het Goedemorgenliedje. Samen met de dagritmekaarten geven dit soort symbolen en rituelen richting aan de peuteropvang. Oudere kinderen geeft het steun. Ze weten wat wanneer komt, wat eerst en wat daarna.

Aan tafel worden de namen gelezen, zo leren we elkaar kennen, weten we wie er wel of niet is en zien we om naar elkaar. "Frank is ziek, zullen we hem een kaartje sturen?", kijken we wie vandaag de juf mag helpen en welke activiteiten er nog meer gepland staan. Ook het inplannen van wie aan de beurt is voor een spel samen met de juf (observatie), het komt allemaal aan bod.

Kinderen kunnen ook aangeven zelf iets te willen vertellen in de kring. Vaak is dat nog best moeilijk maar met wat ondersteuning en herhalen van wat het kind zegt/bedoelt wordt het een mooi moment waarbij we leren luisteren naar elkaar, leren dat niet iedereen hetzelfde is/kan, en ook beurtgedrag wordt van belang.

De peuters kunnen kiezen uit allerlei materialen op de groep, bouwactiviteiten, het speelhuis als huishoek of als winkel, de ontdektafel e.d. ingericht. Boekjes lezen,

constructiemateriaal, puzzels en allerlei andere spelmaterialen die de leidster uitkiest om die dag mee te spelen. We kiezen bewust de materialen uit om zo steeds andere ontwikkeling te stimuleren. Lotto's en andere ontwikkelingsspelletjes, spelen we aan tafel, andere grotere activiteiten, doen we op de grond, op een kleed.

We helpen de kinderen bij het samenspelen en ondersteunen de kinderen bij het verrijken van hun spel. Steeds keren we terug in de kring, met het tussendoortje, een verjaardagsfeestje, een activiteit zoals liedjes zingen of voorbereidende reken/taalactiviteit zoals voorlezen, tellen, kleuren benoemen etc. Sommige kinderen kleien of verven in de peuteropvang voor het eerst of maken voor het eerst kennis met knutselen. Er is een hoop te leren ook qua gedrag. De regels zijn eenduidig en worden voorgeleefd door de groepsleiding. Aan tafel eten we fruit en drinken we een glaasje lauwe thee of aanmaaklimonade.

Zo mogelijk komt ook iedere dag het buitenspelen terug. Het is belangrijk voor de grove motoriek net als het bewegen wat we anders binnen doen bij slecht weer. Buitenlucht draagt bij aan een gezonde ontwikkeling. De leidster kiest materialen uit de schuur zoals fietsen, ballen, kleden e.d. en varieert hier ook in. Ook wandelen we wel eens samen aan een koord naar de speeltuin of leren we bij het thema Verkeer, om veilig over te steken. Uiteraard is ook de toiletronde onderdeel van de ochtend.

Aan het einde van de ochtend zingen we het liedje 'Dag dag allemaal', waardoor alle kinderen weten dat het tijd is voor de mamma's en pappa's om op te halen. We streven ernaar om alle ouders heel even te spreken over hoe het die ochtend gegaan is.

De kinderen van de peuteropvanggroep hebben geen andere ruimte tot hun beschikking dan de binnen- en buitenruimte bij de Brede School. Ze verlaten deze groepsruimte alleen met een groepsactiviteit zoals een wandeling, een tochtje naar de speeltuin of iets dergelijks. Wanneer er een gezamenlijk activiteit wordt georganiseerd zoals het Peutertheater, met de peutergroep van de Mildijk, vindt deze activiteit bijvoorbeeld plaats in het dorps huis of in de centrale hal van de school. Ouders worden af en toe gevraagd om te helpen bij zo'n activiteit als de herfstwandeling, het sinterklaasfeest, kerstfeest e.d. of als de fotograaf komt. Ook kunnen we gebruik maken van het speellokaal in de school, als de kleuterklassen niet gesplitst zijn.

De peuters bij De Kinderkamer: spelen, ontmoeten en worden in hun ontwikkeling gestimuleerd. PM'ers signaleren middels de observatielijsten van de Leer- en Ontwikkelingslijnen van ParnasSys en tevens de Peuterobservatielijst.

Wanneer pedagogisch medewerkers bijzonderheden signaleren in de ontwikkeling van een peuter of andere problemen signaleren, verwijzen zij ouders door, in een gesprek, naar passende instanties die hierbij verdere ondersteuning kunnen bieden. We werken aan de hand van de Leerlijnen van ParnaSys waarbij we maandelijks doelen bepalen waaraan we thematisch werken op het gebied van Taal, Rekenen, Motoriek en Sociaal-emotionele vorming.

Werkplan voor de buitenschoolse opvang groep (4 tot 12 jarigen)

Kinderen in de basisschoolleeftijd willen bijzondere, spannende en gevarieerde activiteiten kunnen doen maar hebben daarnaast vooral ook de behoefte om vrij te zijn en met hun vrienden/vriendinnen te kletsen of soms juist even niks te hoeven. We bieden een omgeving waarin uitdaging te vinden is en de gelegenheid om heel verschillende dingen te doen, maar ook ontspanning en je eigen gang gaan (lekker kletsen/uitrusten). We betrekken kinderen uitdrukkelijk bij wat er op de BSO te doen is.

Aan de inbreng van de kinderen zelf hechten wij veel waarde, de leiding geeft concreet vorm aan kinderp participatie d.m.v. o.a. de kinderraad en een Doe-je-Eigen-Ding-Week.

De uitgangspunten voor onze BSO's zijn dezelfde:

De school is uit, tijd voor ontspanning! Allereerst is er aandacht voor de voorbije schooldag. Even wat eten, drinken, kletsen en bedenken wat we gaan doen. De kinderen kunnen op dit moment aan hun eigen groepstafel zitten met hun basisgroep. Dit geeft duidelijkheid aan het kind, bij welke beroepskracht zij zijn ingedeeld en wie dus hun aanspreekpunt is. Dit is ook bekend bij de ouders en wordt besproken in het intakegesprek. Oudere kinderen geven vaak de voorkeur aan iets eten in het voorbij lopen. Zolang we goed contact blijven houden met het kind, vinden we dit goed. Vaak gaat een kind zelfstandig op pad daarna of met een vriendje nog even op het plein spelen. We geven ze die ruimte.

Na schooltijd breekt het moment aan om van vrije tijd te genieten. Het ene kind is moe en wil het liefst alleen zijn, de ander bruist van energie. De Kinderkamer heeft een concept ontwikkeld waarbinnen elk kind aan zijn trekken komt.

We gaan zoveel mogelijk uit van de initiatieven van het kind en geven zo nodig spelsuggesties. We kunnen optimaal inspelen op de behoefte van de kinderen door het aanbod van spel materiaal.

We zijn in het bezit van gezelschapsspelletjes, een voetbal/airhockeytafel, een computer/Ipad, constructiemateriaal, boeken en strips, muziek, verkleedkleding, noem maar op. We gebruiken audiovisuele middelen en een tablet bewust en selectief. Alles wat te maken heeft met een zinvolle vrijetijdsbesteding mogen kinderen doen. En als ze even geen zin hebben, vinden wij dat dat ook mag. Het is tenslotte hun vrije tijd. Even lekker luieren mag ook!

Gedurende het jaar rouleren allerlei activiteiten in de vorm van talentaanbod waarbij we gebruik maken van het programma Doen Kids!. Steeds staat een talent centraal, zoals Kids Cooking, Kids on Stage, High Tech e.d.

Hierbij nodigen we ook mensen uit die vanuit hun beroep/specialisatie, aantrekkelijk en uitdagende activiteiten kunnen organiseren binnen de grenzen van onze BSO. Dit gebeurt in workshops waarbij ook andere kinderen mogen aansluiten vanuit school.

We vinden het belangrijk dat kinderen gestimuleerd worden tot bewegen. Als het weer het toelaat, wordt iedere dag buiten gespeeld op de verschillende toegankelijke speelterreinen. Speeltuinen zijn gelegen in de nabijheid van de BSO en samen met de leiding zijn deze veilig bereikbaar.

In de JenaplanBSO zijn mogelijkheden voor beweegactiviteiten in de aangrenzende gymzaal. Dit kan in combinatie met aanbieders zoals Gorkum Beweegt of eigen BSO-beweegactiviteiten.

Ouders geven toestemming dat hun kind bij vaste externe activiteiten, buiten de BSO-locatie mogen deelnemen. Daar waar activiteiten worden aangeboden voor kinderen van de schoolgaande leeftijd, sluiten we ons er zo mogelijk bij aan. (feest tent van de Oranjevereniging of een activiteit in De Halte of Gorkum Beweegt).

Bij de voorschoolse opvang komen de kinderen samen met hun ouder/verzorger binnen in de eigen ruimte van de BSO. VSO vindt altijd plaats in en om de stamgroep ruimte van basisgroep 1. Basisgroep 1 is bij alle locaties, een vertrouwde uitvalsbasis, met name voor de jongste kinderen in de BSO. De ouder brengt de pedagogisch medewerkster op de hoogte van hoe het met het kind gaat. Na een kort afscheid, krijgt het kind de kans

om even lekker bij te komen. Even een boekje lezen op de bank, een tekening maken of gewoon even lekker bijkletsen met een pedagogisch medewerkster. Ook is het mogelijk om een, in de haast vergeten boterhammetje nog even te nuttigen. Voor alle kinderen is er de mogelijkheid om nog even wat te drinken.

In de ruimte staat al het spelmateriaal tot hun beschikking. Op de tijd dat we naar school moeten, maken we ons klaar voor vertrek. Eventueel wordt informatie overgedragen aan de groepsleerkrachten.

Bij de naschoolse opvang worden de kinderen uit school gehaald. Oudere kinderen komen zelfstandig naar de BSO-ruimte, de kinderen van groep 1, 2 en soms groep 3 worden bij hun klas opgehaald. Ook komen er kinderen met de taxi van een andere school (alleen in BSO Vuren en BSO Herwijnen), bijv. uit Hellouw, Haaften of Gorinchem. Afhankelijk van het programma, wachten we tot we er allemaal zijn en mogen dus eerst even spelen en gaan dan eerst met z'n allen, in eigen stamgroep en/of eigen stamtafel en eigen vaste PM'er wat drinken en eten. Er kan ook een andere volgorde plaatsvinden met zelfstandig even wat drinken en pas later als groep aan tafel omdat er een verjaardagsfeestje wordt gevierd of er even een ander dagritme is.

Zelfstandigheid bij het handen wassen, inschenken, smeren van crackers e.d. wordt gestimuleerd. Ook streven we ernaar dat we bij een tafelmoment de kinderen aanleren om naar elkaar te luisteren, een grapje te waarderen en storend gedrag te corrigeren. Het team heeft hiervoor een training Gedrag gevolgd bij Kees van Overveld en we sluiten zoveel mogelijk aan bij de plaatselijke schoolregels i.c.m. gezond gedrag van Ernst van Grol.

Na het drinken e.d. gaan de kinderen, net als thuis, lekker doen waar ze zelf zin in hebben. Er worden meerdere activiteiten aangeboden waaruit de kinderen kunnen kiezen binnen het talentenprogramma. Als het weer het toelaat, zit daar in ieder geval een buitenactiviteit bij.

We melden ouders bij het intakegesprek, welke groep, de basisgroep van hun kind is. Een kind kan gedurende de week slechts in 2 basisgroepen maximaal ingedeeld zijn. Zodra de basisgroep momenten aan hun eigen stamtafel/op hun eigen basisgroep op een middag zijn geweest (tweede drinkmoment is rond 16.30 uur), mogen de kinderen ook weer zelf weten waar zij gaan spelen, dit hoeft niet op hun eigen basisgroep te zijn.

Rond de klok van half vijf is het tijd om op te ruimen. Alle speelhoeken worden weer netjes gemaakt en de kinderen krijgen iets te knabbelen aangeboden of hun warme eten als ouders dat van thuis hebben meegegeven. Uiteraard zijn er kinderen die langer blijven dan vijf uur, zij gaan nog verder met hun activiteit of krijgen iets naar hun wens aangeboden. In overleg met de PM'ers mogen ze in alle ruimtes spelen, ook met jongere vriendjes in een andere basisgroep. Alleen de tafelmomenten vinden plaats in hun eigen basisgroep met eigen PM'er. Zodra de eerste PM'er naar huis gaat, worden bijzonderheden overgedragen aan de PM'ers die nog blijven tot 17.30/18.00 en 18.30 uur. Na een mondelinge overdracht aan de ouders gaan de kinderen weer naar huis.

De kinderen weten in welke basisgroep zij zitten en welke pedagogisch medewerker(s) daarbij horen. Die zijn hun eerste aanspreekpunt. Bij vrije spelactiviteiten mogen de kinderen hun basisgroep verlaten en zich mengen onder de kinderen van de andere basisgroep. Het is aan de leiding om de kinderen van hun eigen groep in de gaten te houden of hierover afspraken te maken met de leiding van de andere basisgroep. Bijv. Bij basisgroep 1 gaan 8 kinderen een spel spelen op het plein. Een kind uit basisgroep 2 wil hier graag bij aansluiten. De leiding van beide groepen stemmen af wie er verantwoordelijk is voor de kinderen bij het spel en geven ook aan het kind aan dat het kind even aan de andere leiding is toevertrouwd. Bij alle drie de BSO's maken we gebruik

van multifunctionele ruimtes: onder schooltijd is deze ruimte voor de school, voor- en naschooltijd kan de BSO erover beschikken.

Het vakantieaanbod ziet er nog aantrekkelijker uit dan het dagelijkse programma. Kinderen en pedagogisch medewerkers bedenken samen activiteiten in vakantiesfeer. We gaan bijvoorbeeld een dagje uit met de kinderen naar het Lingebos, midgetgolven of een andere avontuurlijke activiteit. Deze uitstapjes vinden in overleg ook gezamenlijk plaats waarbij de BSO's samen op pad gaan. Ouders worden hier altijd van te voren schriftelijk over op de hoogte gesteld.

Op vakantie dagen is het ook mogelijk dat de groepen een activiteit gaan doen op een andere locatie. Bijv. een workshop van een externe organisatie in de Jenaplan BSO waar meerdere groepen tegelijk aan mee kunnen doen. De reden dat we dit doen heeft te maken met het feit dat het voor de kinderen leuker is om met meer kinderen een activiteit te kunnen doen, met kinderen van de eigen leeftijd dan alleen of met bijv. alleen kleinere kinderen. De bezetting is namelijk meestal lager gedurende de vakanties omdat ouders er soms voor kiezen om gedurende de vakanties geen opvang af te nemen.

Binnen onze drie kleinschalige BSO's kan de groepsleiding er incidenteel voor kiezen om locatie-overstijgend op te vangen (het zogenaamde clusteren). Dat wil zeggen dat kinderen op een andere BSO (een van de drie) worden opgevangen van De Kinderkamer (van dezelfde houder) dan waar zij normaal gesproken worden opgevangen. Op de BSO wordt hier in vakanties, op studiedagen op rustige/margedagen gebruik van gemaakt en op dagdelen waarop de ene BSO-locatie gesloten is. Dit clusteren wordt vroegtijdig kenbaar gemaakt aan de ouders en niet ad hoc benut. De bovenstaande werkwijze is onderdeel van het contract tussen de ouder en de BSO. Ouders worden tijdig voorafgaand aan de clustering op de hoogte gebracht van het voornemen om een groep kinderen te clusteren in Gorinchem, Herwijnen of Vuren.

Omdat we aan ouders voor elke vakantieperiode vragen of hun kind aanwezig zal zijn, plannen we deze activiteiten ook speciaal in bij de uitstapjes die gepland staan e.d. We sturen ouders een nieuwsbrief met daarin alle vakantieactiviteiten. We zorgen er voor dat er vertrouwde pedagogisch medewerkers voor de kinderen aanwezig zijn. Periodiek laten we, mede om deze reden, de groepsleiding ook rouleren op de locaties zodat ze in beide BSO's werkzaam kunnen zijn en de groepen/namen kennen. Ouders worden op de hoogte gesteld wanneer we weer terug op onze eigen locatie zijn om de kinderen te komen ophalen.

Op elke BSO is er ook een Kinderraad, de Flexkidsbende, met zevenjarigen (en ouder) die o.a. mogen uitspreken welke activiteiten er gepland worden en welk speelgoed aangeschaft gaat worden.

Alle BSO kinderen worden in ieder geval 1 x per jaar geobserveerd aan de hand van een observatie vanuit Zien!. Ouders worden uitgenodigd om de uitkomst te bespreken en krijgen de observatie digitaal gepubliceerd in het Ouderportaal. Mentoren kunnen kinderen inbrengen bij de Groepsbesprekingen wanneer er vanuit de observatie bijzonderheden blijken die de aandacht verdienen.

Nawoord

Ouders weten eigenlijk onmiddellijk of de opvang die ze (voor het eerst) bezoeken hen aanspreekt. Ouders willen zeker weten dat hun kind in goede handen is. Ze letten goed op de pedagogisch medewerker, is die lief voor mijn kind. En ze letten goed op hun kind. Komt hun kind blij thuis en blijft de emotionele band met hun kind even hecht? Pas later ontstaat er ruimte om na te denken over hoe er in de groep met de kinderen gewerkt wordt. Ouders beseffen dan, dat hun kind een eigen wereldje heeft gekregen, relatief los van hen, samen met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers. Kinderopvang is goed voor kinderen als de kwaliteit ervan goed is!

Middels dit pedagogisch beleid hebben we als Kinderkamerteam ouders inzicht willen geven over het hoe en waarom van het opvoeden in De Kinderkamer, wat soms anders is dan thuis.

Vanuit de 'belendende' opvoedingsmilieus van gezin en school wordt begerig in de richting van de kindercentra gekeken.

Enerzijds is de tijd, die kinderen in de kinderopvang doorbrengen, oorspronkelijk 'gezinstijd'. Het ligt voor de hand dat de kinderopvang ook voor een deel de functie van het gezin overneemt. De pedagogisch medewerker krijgt dan, voor de duur van de opvang, de rol van 'vervangende' ouder.

Anderzijds wordt ook vanuit het onderwijs richting de kindercentra gekeken: zo'n groepssetting met professionele pedagogische medewerker leent zich immers uitstekend voor voorschoolse stimulering en achterstandsbestrijding, vooral gericht op het voorbereiden van kinderen op de school met zijn voornamelijk cognitieve doelen. Dat zou betekenen dat de kinderopvang een 'voorschool' wordt.

(Prof. Dr. J.M.A. Riksen-Walraven, 2000)

Kinderdagverblijf, peuteropvang en buitenschoolse opvang De Kinderkamer zal, als kleinschalig zelfstandig kindercentrum, voortdurend inspelen op veranderingen in de markt, samenwerken met instanties in de buurt, anticiperen op verwachte veranderingen, ondersteunend werken voor ouders en zeker ook deels haar eigen koers blijven bepalen.

Ik hoop dat ouders, oudercommissieleden en pedagogisch medewerkers met elkaar in gesprek blijven over de opvoeding van kinderen. En dat we u kunnen laten zien dat uw kostbaarste bezit, bij ons in goede handen is!

Onze koers blijft richting kwaliteit want.....het is, en blijft, tijd voor kwaliteit in de kinderopvang!

Namens het Kinderkamerteam,

Jacqueline van Herwijnen

